

Suomalaisten tutkijoiden avoimet julkaisut vuonna 2018

Missä mennään -webinaari, 16.4.2019

Jyrki Ilva (jyrki.ilva@helsinki.fi)

Kohti tieteellisten julkaisujen avoimuutta

- § Tieteellisten julkaisujen avoimuus EU-tason poliittisena tavoitteena
  - § EU (2016): kaikki julkaisut avoimia vuoteen 2020 mennessä
  - § Plan S (2018) pyrkii toteuttamaan käytännössä
- § Myös Suomessa vastaavia tavoitteita
  - § [Avoimen julkaisemisen kansallinen strategia](#) valmisteilla
  - § Julkaisujen avoimuudelle kerroin (1.2x) yliopistojen rahoitusmalliin vuodesta 2021 lähtien
- § Tavoitteiden seuranta varten tarvitaan luotettavaa tietoa avointen julkaisujen määrästä ja osuudesta

Carlos Moedas
@Moedas

Follow

1/4 Agreed by all #EU #science ministers. Scientific papers #freetoread by 2020 #openaccess

In dramatic statement, European leaders call for 'immediate' open access to ...
Observers are skeptical goal can be achieved
sciencemag.org

RETWEETS
111

LIKES
59

7:28 PM - 31 May 2016

OKM:n julkaisutiedonkeruu ja OA

- § Suomessa avoimen julkaisemisen seuranta on integroitu osaksi OKM:n julkaisutiedonkeruuta
  - § Julkaisutiedot peräisin organisaatioiden omista tutkimustietojärjestelmistä
- § Data tallennetaan CSC:n ylläpitämään Virta-julkaisutietopalveluun
  - § Yhdistetyt julkaisutiedot käytettävissä Kansalliskirjaston ylläpitämässä Juuli-julkaisutietoportaalissa, www.juuli.fi

Julkaisutyyppi	
▼ A Vertaisarvioidut tieteel...	23 418
A1 Alkuperäisartikke...	16 380
A2 Katsausartikkeli ti...	1 186
A3 Kirjan tai muun ko...	2 836
A4 Artikkelit konferen...	3 016
▼ B Vertaisarvioimattomat t...	3 062
B1 Kirjoitus tieteellise...	2 140
B2 Kirjan tai muun kok...	773
B3 Vertaisarvioimaton ...	149
▼ C Tieteelliset kirjat (monog...	655
C1 Kustannettu tieteelli...	227
C2 Toimitettu kirja, kok...	428
▶ D Ammattiyhteisölle suu...	4 440
▶ E Suurelle yleisölle suun...	2 405

OKM:n tiedonkeruussa kerättävät OA-tiedot

- § Nykyiset OA-määritelmät ja -kategoriat käytössä vuodesta 2016
  - § Nyt käytettävissä yhdenmukainen data kolmelta vuodelta (2016-2018)
- § OA-statuksen ilmoittamiseen kaksi kenttää
  - § Toisessa raportoidaan onko julkaisu avoimesti saatavilla kustantajan palvelussa, joko kokonaan tai osittain avoimessa julkaisukanavassa
  - § Toisessa raportoidaan onko se rinnakkaistallennettu julkaisuarkistoon
- § Lisäksi kerätään tiedot julkaisun verkko-osoitteista

Julkaisuvuosi	▲
2018	✓
Open Access	▲
Rinnakkaistallennettu	9 956
OA-julkaisukanava	5 599
Muu OA-saatavuus	2 616

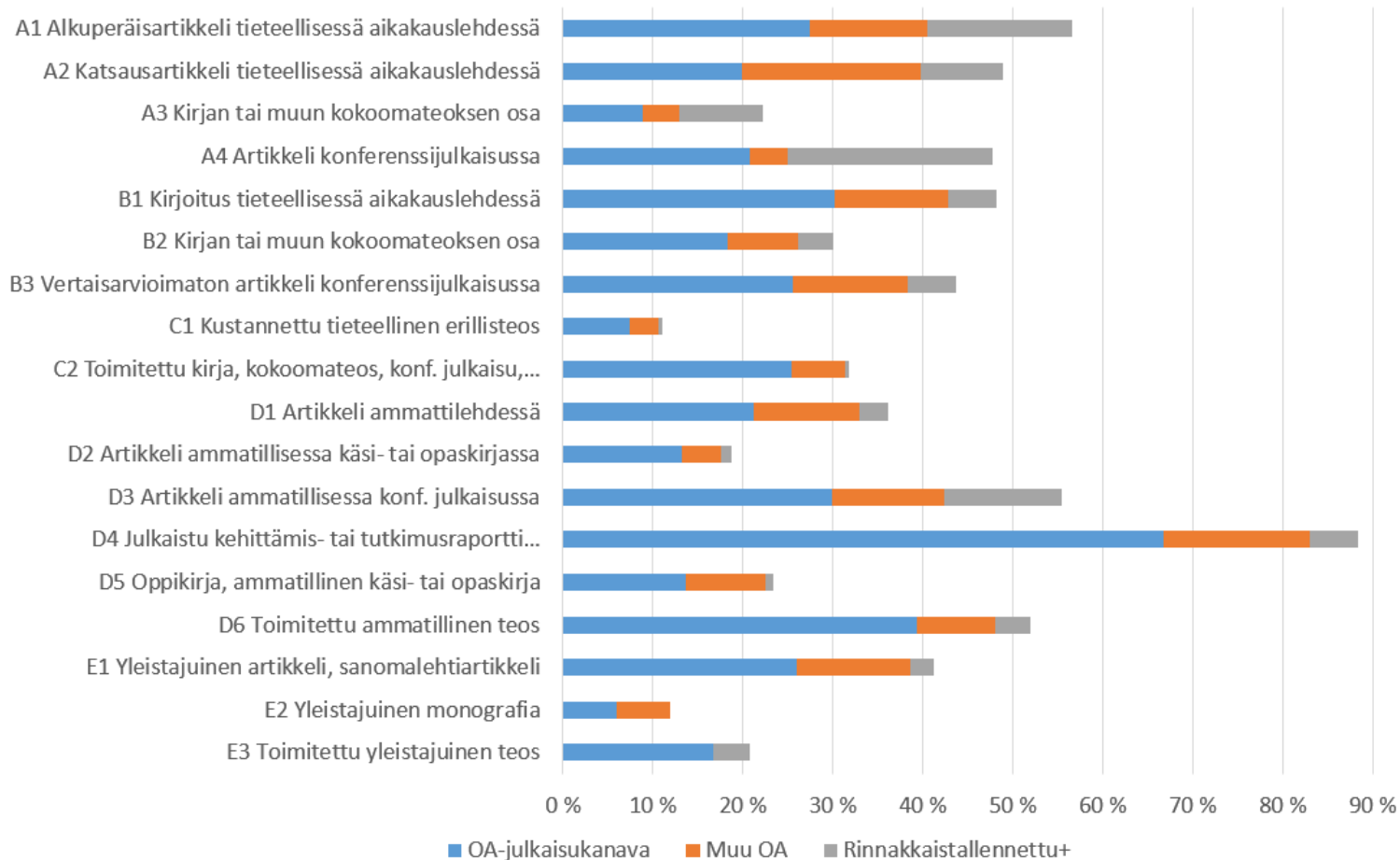
OA-julkaisun määritelmä tiedonkeruussa

- § Julkaisun pitää olla vapaasti luettavissa
- § Julkaisu voi olla ilmestynyt avoimesti OA- tai hybridikanavassa ja/tai se voi olla rinnakkaistallennettu julkaisuarkistoon
- § Rinnakkaistallenteiden osalta embargot ovat hyväksyttäviä, mutta kustantajan palvelussa toteutuvan avoimuuden pitää olla välitöntä (=viivästetty OA ei kelpaa)
- § Rinnakkaistallentaminen sekä instituution omaan että alakohtaiseen julkaisuarkistoon on OK (=tallentaminen henkilökohtaisille/projektin sivuille tai ResearchGaten/Academia.edun kaltaisiin kaupallisiin tutkijoiden verkostoitumispalveluihin ei riitä)
- § Julkaisun OA-version pitää olla vertaisarvioitu (=vertaisarvioimaton pre print -versio ei riitä)

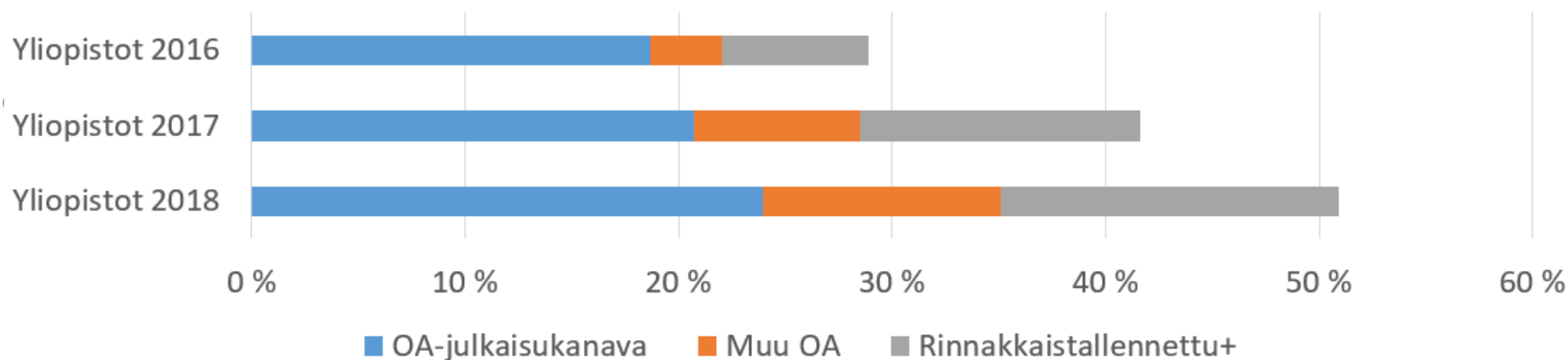
Yliopistojen vuoden 2018 julkaisutiedot

OA-julkaisujen osuus yliopistojen vuoden 2018 julkaisuista julkaisutyyppin (A1-E3)
mukaan jaoteltuna, tilanne 2.4.2019

OA näyttää yleistyvän vuosi vuodelta

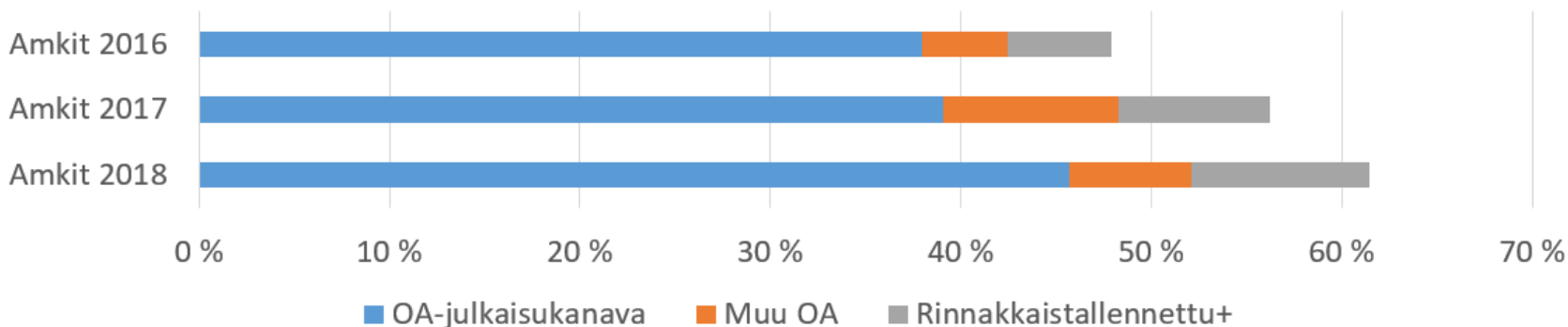
Vertaisarvioitujen OA-artikkelien (julkaisutyyppit A1-A4)
osuudet yliopistoissa 2016, 2017 ja 2018

§ OKM:lle raportoitujen tietojen mukaan OA-artikkelien osuus suomalaisten yliopistojen vertaisarvioiduista artikkeleista kasvoi 41,7 %:sta vuonna 2017 50,9 %:iin vuonna 2018

OA yleisty myös ammattikorkeakouluissa

Vertaisarvioitujen OA-artikkelien (julkaisutyyppit A1-A4) osuudet ammattikorkeakouluissa 2016, 2017 ja 2018

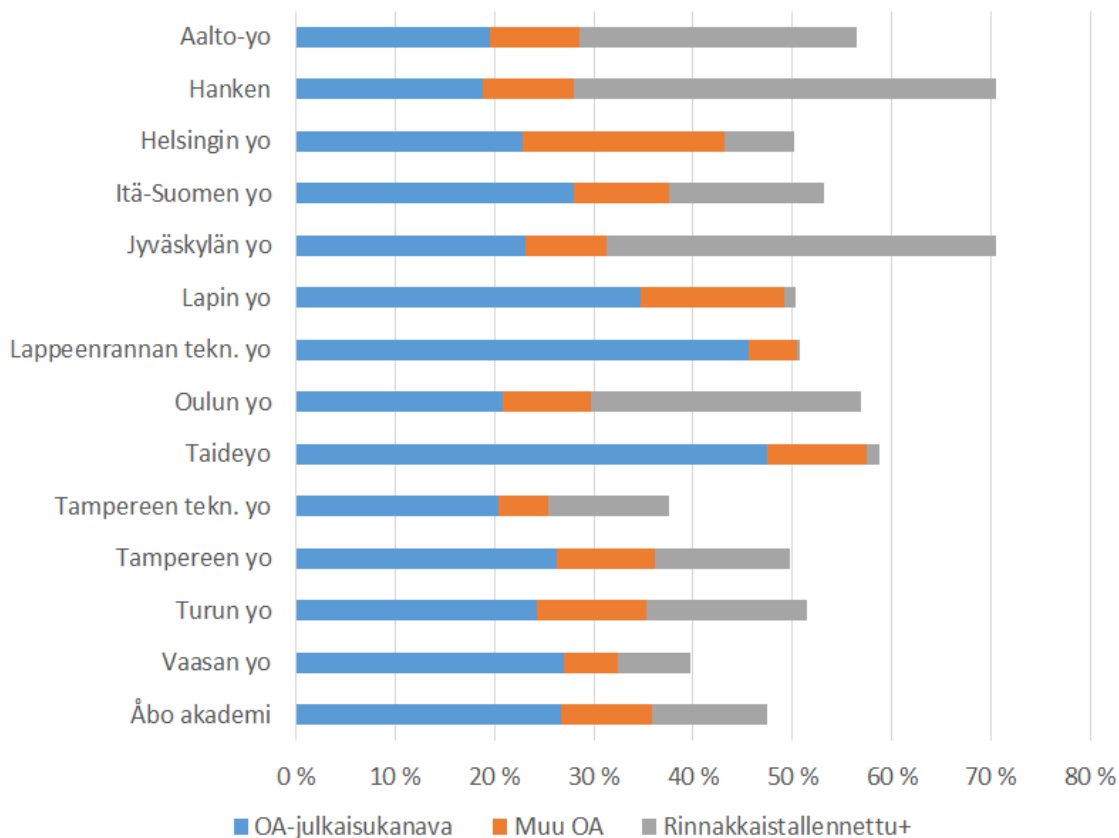
§ OA-artikkelien osuus ammattikorkeakoulujen vertaisarvioituista tieteellisistä artikkeleista kasvoi 56,2 %:sta 61,4 %:iin

Erilaisia reittejä avoimuuteen

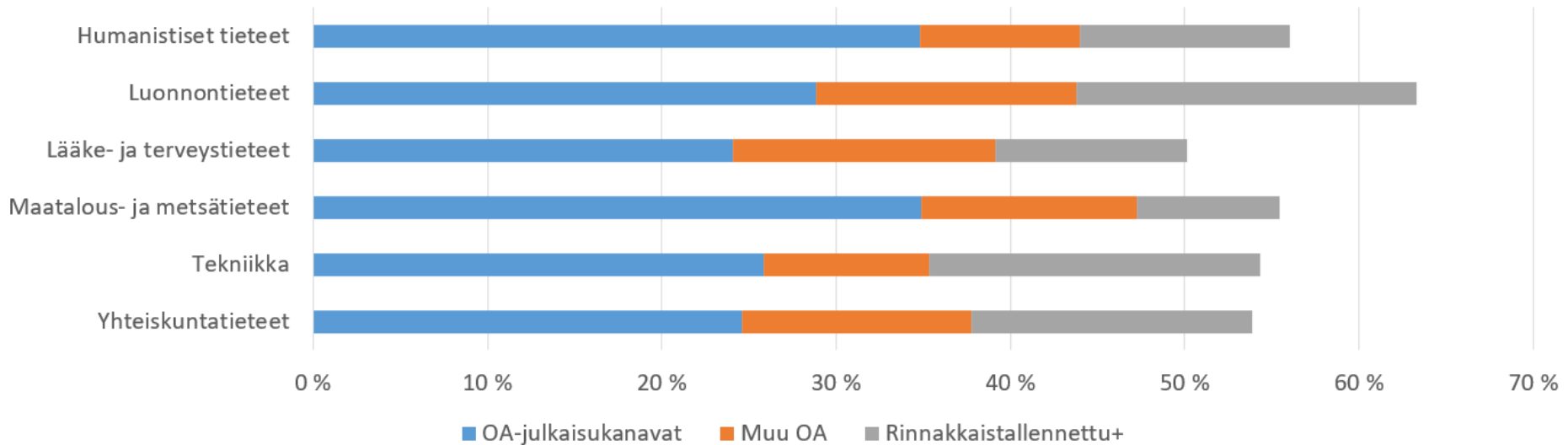
- § Vertaisarvioitujen OA-artikkelien osuus vaihteli yliopistoittain 37,5 %:sta 70,5 %:iin
- § Yliopistojen välillä isoja eroja myös siinä, millä tavalla avoimuus toteutui
- § Datan mukaan 31,7 % vertaisarvioiduista artikkeleista avoimia kustantajan palvelussa
- § Rinnakkaistallennuksen tuoma lisä avoimuuteen 19,2 %

OA-julkaisujen osuus yliopistojen vuoden 2018 vertaisarvioiduista artikkeleista (A1-A4, tilanne 2.4.2019)

OA-lehtiartikkelien osuus eri tieteenaloilla

Yliopistojen vertaisarvioidut lehtiartikkelit (A1-A2) 2018,
OA:n osuus päätieteenaloittain, tilanne 2.4.2019

Datan laatuun liittyviä haasteita

- § OA-tietojen laadussa ja kattavuudessa edelleen parannettavaa
  - § Organisaatioiden välillä eroja siinä miten paljon julkaisujen OA-statuksen selvittämiseen satsattu tai mitä metodeja käytetty
  - § Tutkimuslaitosten ja sairaanhoitopiirien datassa puutteita
  - § Yhteisjulkaisujen tietojen yhdistämiseen liittyy haasteita
  - § Ei-tieteellisten julkaisujen OA-statuksen määrittelemisen usein hankalaa
  - § Muu OA / Hybridi-OA jossain määrin kaatoluokka - ei pelkkää hybridi-OA:ta
  - § Viivästetyn OA:n erottaminen ”hyväksytystä” OA:sta voi olla vaikeaa
  - § Osalla julkaisuista (esim. kokoomateosartikkelit) ei pysyviä osoitteita

Avoimuus lisääntyy myös jälkikäteen

- § Avointen julkaisujen osuus kasvaa myös tiedonkeruun jälkeen
  - § Yliopistojen vuoden 2016 vertaisarvioituista artikkeleista nyt 37,5 % avoimesti saatavilla (alun perin 29,7 %)
  - § Vuoden 2017 artikkeleista 46,9 % (41,7 %)
- § Rinnakkaistallenteiden osalta ilmeisiä selityksiä
  - § Embargoaikojen päättymisen avaa lisää julkaisuja
  - § Julkaisuja rinnakkaistallennetaan usein myös jälkikäteen
- § Lisäksi taustalla on tietojen kattavuudessa ja laadussa tapahtuvia muutoksia
  - § Myös OA-julkaisukanavissa ilmestyneiden ja muun OA:n osuus jatkaa monissa organisaatioissa kasvamista julkaisuvuoden jälkeen

”Muun OA:n” suuri osuus?

§ Muu OA -kategorian osuus (11,2 %) kasvanut edellisistä vuosista

§ Kertooko tämä hybridi-OA:n yleistymisestä?

§ Yliopistokohtaiset erot suuria

§ HY:ssä peräti 20,3%

§ Ilman HY:tä kansallinen keskiarvo olisi 8,4 %

§ Selityksenä ilmeisesti HY:n OA-julkaisukanavien ja OA-julkaisujen tunnistamisessa käyttämä automatiikka

Yliopisto	OA-julkaisukanava	Muu OA	Rinnakkais-tallennettu
Aalto yo	19,5 %	9,0 %	54,3 %
Hanken	18,8 %	9,1 %	62,4 %
Helsingin yo	22,8 %	20,3 %	43,7 %
Itä-Suomen yo	28,0 %	9,6 %	45,9 %
Jyväskylän yo	23,2 %	8,1 %	69,1 %
Lapin yo	34,7 %	14,4 %	9,4 %
Lappeenrannan tekn	45,6 %	4,9 %	20,7 %
Oulun yo	20,8 %	8,8 %	50,9 %
Taideyo	47,5 %	10,0 %	8,8 %
Tampereen tekn. yo	20,3 %	5,0 %	30,5 %
Tampereen yo	26,3 %	9,8 %	40,5 %
Turun yo	24,3 %	11,1 %	45,3 %
Vaasan yo	26,9 %	5,4 %	19,6 %
Åbo akademi	26,6 %	9,3 %	27,4 %
Kaikki yo:t	20,5 %	11,2 %	42,5 %

Kategorioista attribuutteihin?

- § Näyttää siltä että yleisesti käytetyt OA-kategoriat (Gold, Hybrid, Green, Bronze, Black, jne.) ja niiden määritelmät ovat jatkuvassa muutoksessa
  - § Muuttuviin ja ristiriitaisiin määritelmiin mukautumisen sijasta voisi olla hyvä idea käyttää kategorioiden sijasta attribuutteja myös OKM:n tiedonkeruussa
  - § Kategoriat olisi tarvittaessa mahdollista generoida attribuuttien pohjalta
- § julkaisun oa-status
    - § kustantajan versio
      - § tämänhetkinen oa-status
      - § julkaisukanavan oa-status
      - § julkaisun lisenssi
      - § julkaisumaksu (euroa)
      - § pysyvä osoite
    - § rinnakkaistallennettu versio
      - § on / ei ole
      - § versiokoodi
      - § lisenssi (jos muu)
      - § embargon päättymispäivä
      - § verkko-osoite
    - § pre print -versio
      - § on / ei ole
      - § Lisenssi (jos muu)
      - § verkko-osoite

Virta-tietomallin laajentaminen

- § Virta-tietomallin laajentamista miettinyt asiantuntijaryhmä esitti vuoden 2019 alussa OA-tietojen osalta seuraavia muutoksia:
  - § Siirtyminen attribuuttipohjaiseen malliin
  - § Kustantajan version tämänhetkisen OA-statusen erottaminen julkaisukanavan OA-statuksesta
  - § Lisenssitietojen keruun mahdollistaminen
  - § Rinnakkaistallennetun version tietojen laajentaminen (embargon päättymisen, rinnakkaistallenteen versio)
  - § Pre print -versioiden huomiointi ja näiden tietojen toimittamisen mahdollistaminen
  - § Kustantajalle maksettua artikkelimaksua koskevan tiedon keräämisen mahdollistaminen

Kiitos!

KANSALLISKIRJASTO